Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 9. V Ljubljani, v soboto 1. marca 1902. Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoludne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije** in **oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani **Stari trg štev. 19.** Uradne ure od **9** do **12** ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Ženska in javnost.

Ko so prinesli listi samo posnetek govora, katerega je imel dr. Tavčar o predmetu „Žena in javnost“ v splošnem slovenskem ženskem društvu, muzali so se mnogi naivnemu govoru, katerega je razvila velika poljanska trobenta pred emancipirano boljšo polovico ljubljanskih liberalcev. Muzali so se, ker dotlej ni bilo še znano, kako ceni dr. Ivan Tavčar ožje prijateljice svoje žene, da si jih drzne krmiti z najslabšo duševno pičo, z najbolj nelogičnim izrodkom svojih možganov. Mislili smo tačas mi sami, da je dr. Tavčar vendar le nekoliko boljše govoril, kot so oznanjali omenjeni posnetki govora. Sedaj pa, ko ima ta ženski govornik toliko poguma, da objavlja oni govor dobesedeno v „Slovenskem Narodu“, smo se prepričali, da smo o govorniku in njegovih poslušalkah imeli predobre misli. Znabiti postaja pa dr. Tavčar prepričan, da je za ženske in za javnost vse dobro.

Ako bi bile pri govoru navzoče ženske mislile več kot Tavćar, vstati bi bile morale in oditi iz sobe, ko jim je začel dr. Tavčar tveziti o njihovi narodni nalogi. Prav pri tej točki bi bile morale biti razžaljene.

Najprej je dr. Tavčar govoril zoper narodnogospodarsko gibanje našega naroda, češ, da o napredku glede tega gibanja ne more biti govorice, dokler narod v splošni kulturi ne doseže vseobčnega ogromnega napredka. Vsaka ženska pa ve, da se tudi pri manj ogromnem napredku v kulturi, ako ima kdo glavo na pravem koncu, večkrat doseže ogromni gospodarski napredek. Večinoma so bili naši denarni veljaki, ki štejejo danes do pol milijona in še več, pred nekoliko leti preprosti hlapci, naše na pol graščakinje bi bile danes dekle, ako bi ne bile hčere teh prebrisanih hlapcev. Kar je pa znanih pri nas žensk, da so že polizale svetovno ogromno kulturo, so pa večinoma zbegane. Sama olika tedaj ni zadosti, treba je zraven tudi bistre pameti, poštenega srca in nekoliko sreče. Z moderno oliko pridejo samo pravde, kakor so prišle največji sovražnici moških, Zofki Kvedrovi, ki je sicer prva emancipanka, pa mora srebati le narodnogospodarske pene. Velja pa za ženske kakor za moške vseh stanov pravilo, da se vlačita na dan skleda in Judeževa mošnja, ideali in vzori so se obesili pa v dimnike, ako se je pokvarilo srce.

„Hote ali nehote se bo moral mali slovenski narod poslati v ljudsko šolo, da se kaj nauči, da si nabere tistih zakladov olike, katerih si mora pridobiti, če naj mu je pričakovati dolgega življenja“ — je rekel dr. Tavčar ženam. Koliko Tavčarjevega v enem stavku! Zopet le olika in nič drugega! O, da bi se v ljudski naši šoli dobila vsaj potrebna omika, kako veseli bi bili možje in žene, ki preklicano drago plačujejo to šolo. Nekdaj so otroci, ko so zapustili šolo, vsaj dobro brati znali, z novo šolo pa se množi število tistih, ki bero tako slabo, da jih nihče poslušati ne more, in ki tudi sami ne morejo imeti veselja do branja ter tako skoro popolnoma pozabijo brati. Ko gredo taki fantje na nabor, se jim še nekoliko sanja o bogovih, katere so morali v ljudski šoli učiti se na pamet v urah, ko bi se bili imeli uriti v branju, podpišejo pa še komaj svoje ime po kurje. Z novo ljudsko šolo ni prišel napredek za življenje, dasiravno je ta šola desetkrat dražja, kot je bila stara šola.

In dr. Tavčar govori o tem, da treba slovenski narod poslati v ljudsko šolo! V kakšno?! Ali v tisto nepotrebno nemško šolo v Ljubljani, zoper katero nočejo dvigniti prsta tisti, ki so v zvezi z Nemci? Ali imajo taki ljudje še sploh pravico govoriti o narodnem čutu in narodni šoli, če jih gostilničar g. Lenče mora učiti narodne abecede? Ali nimajo „častite in ljubeznive dame, ki nam otroke rode“, pravice, da odločno zahtevajo za slovenske otroke slovensko šolo, kar si Tavčarica in Hribarica zaradi svojih mož ne upata? Ženske naj se tedaj, kar je prav, le vtikajo v javnost, samo možje naj jim idealov in vzorov ne obesijo v dimnik.

Berači, zalagajte bogate malhe!

Iz Idrije, 24. febr. 1902.

Liberalci vohajo povsod goljufijo. Zakaj neki? Pravijo, da kakoršen je kdo sam, tako sodi o drugih. Tako neumno zagrizenih liberalcev pa vendar nima svet, kot so pri nas. Postali so že kar besni. Še celo Vincencijeva družba je našim liberalcem trn v peti, ko drugod vsaj taka človekoljubna društva liberalci celo podpirajo. Ker pa nimajo in ne morejo prav ničesar v resnici slabega očitati, ostudno podtikajo neresnične dogodke ali pa zavijajo resnico. Le poglejmo!

Dne 13. februarja 1902 je prinesla „Jednakopravnost“ ta ocvirek: „Govori se, da je pred mesecem umrla mestna uboga Neža Vončina, bila je upisana v pogrebno društvo, katero izplača po smrti dotičnemu, ki prinese knjižico, 80 kron. Tako knjižico je posedovala tudi omenjena Neža Vončina, dobila pa je ni po njeni smrti, kakor je postavno, mestna občina, temveč se govori, da je prišel menda nekega dne pobožni gosp. c. kr. oficijal Tušar k dotični ženski, katera mu je baje izročila omenjeno knjižico. Ako je to res, kar se govori, prosimo, naj se nam razjasni, ali ima ta uradnik pravico, da jemlje od beračev hranilne knjižice, ako pa ni res, smo pripravljeni stvar lojalno preklicati. Res pa je, da se je tisti denar dvignil, da se je s tistim denarjem plačal pogreb in duhovni, če pa je kaj ostalo, pa ne vemo, v katero malho je šlo.“

Da pojasnimo liberalcem, posežemo nekoliko nazaj in povemo drugo, pa popolnoma resnično, ne zavito dogodbico. V avgustu 1871. je pričelo delovati v Idriji pogrebno društvo sv. Jožefa. Po § 1. je: „namen društva: z brezplačnim pokopavanjem umrlih žalostne ostale vdove, sirote itd. tolažiti, društvenike njih stanu spodobno pokopati, in jim za svoj lastni pogreb nadležne skrbi odložiti.“ in § 5. pravi: „Za društvene pogrebe se rabi

Godec Kozma.

Slika. Spisal J. E. Rubin.

2.

Barica je umrla . . . Bar je stanoval s svojo mnogoštevilno družino v borni hiši in preživel vse s svojim delom. Bar je bil priden in skrben, a velika družina — ta mu je delala skrbi. Trda jim je šla, a za silo je bilo vedno. Bar je delal marljivo cel dan, in žena mu je doma oskrbela družino in sama kaj zaslužila. Bilo je vse v redu in živelo se je, kakor morajo živeti milijoni, ker ne morejo živi pod zemljo ter morajo bíti boj za vsakdanjost. Tako je bilo pri Baru.

A, Barica je umrla . . . Ni prišlo to nenadoma, nikdo ni skoraj več upal v njeno ozdravljenje. V jeseni se je prehladila, bolehala je počasi celo zimo, prenašala bolezen tiho in potrpežljivo zanašaje se, da bo takoj boljše, ko pride zopet pomlad. A, upanje jo je varalo. Legla je in ni več vstala. Prišel je maj in Barica je — izdihnila. Ob njeni postelji pa je zaplakalo petero otrok in Bar. Družina je bila brez matere, brez gospodinje. In jokali so vsi po vrsti. Kozma, Manica, France, Janez, Micika . . . Kozma je bil najstarejši in je imel devet let, za njim pa so bili vsi po vrsti, vsak za nekaj prstov manjši od prejšnjega. Poleg njih pa je stal Bar v groznih mislih. Zdaj pa zdaj se mu je izsilila kaka debela solza iz očij in zdrknila po globokih brazdah preko lic. Ostal je sam, s peterimi, lačnimi otroki. Dela njih ni bil zmožen nobeden, bili so nepreskrbljivi otroci brez matere. Bara se je loteval obup, če je pomislil na prihodnjost, zdelo se mu je to najhujše, kar ga je moglo zadeti, a vdal se je, ker — ona je bila mrtva.

In prišle so dobre žene vaščanke, sosede stare in mlade, naredile so mrtvaški oder in položili Barico na pare. Krog belih par pa je zopet stala tista petorica: Kozma, Manica, France, Janez, Micika . . . Prišli so Barovi sorodniki in sorodnice, tolažili ga, obljubljevali mu podpore in urejevali po hiši, ker je bil zadni čas nastal nered. Otroke so oblekli v boljša oblačila, dali jim molke v roke, darovali jim to in ono, in jih motili z vsemi mogočimi besedami. Vsem so se smilili. Kozma in starejša dva sta občutila izgubo, ker sta videla jokati druge . . . Ljudje so prihajali kropit, gledali so revščino po hiši, gledali potrtega Bara, gledali otroke in vse pomilovali. Otroci pa so radovedno gledali, kaj vse to pomenja . . . In vrstili so se znanci in neznanci prvi dan, prvo noč, drugi dan . . . Majhna hiša je bila skoraj vedno polna ljudij. Pri sv. Petru ne daleč na griču od Petruč, pa sta pela dva majhna zvončka trikrat na dan žalostno pesem Barici. In zvonili so zvonili . . pri Baru pa so jokali . . .

„Kaj ji je bilo, da je umrla?“ vprašal je ta in oni.

In Bar je vsakemu posebej razlagal, kako je rajnica bolehala celo zimo in zdaj, ko je tako lepo zasijal majnik, jo je vzela smrt.

„Božja volja je bilo tako“, tolažile so ženske.

Usojeno ti je to. Bog si pomore“, govorili so drugi.

„Kaj jaz“ — rekel je Bar, „tile, tile.“ In žalostno se je ozrl na petero otrok.

„Bog jih je dal, on bo poskrbel zanje.“ A Bar je žalostno, obupno zmajal z glavo.

„Ne obupuj“, rekli so, „potolaži se. Bog jo je vzel k sebi in ona je rešena pozemeljskih težav.“

Bar jih je vprašujoče pogledal.

„Kaj nisem vedno skrbel — za vse . .“ Jok mu je vstavil besedo.

„Seveda si, zato pa nikar ne skrbi, vse bo Bog naredil, da bo prav . . .

„Kaj pa imamo dobrega tu na zemlji? — Nič.“

srednje zvonenje, in vsi udje društva se z enako slovesnostjo pokopujejo . . . Društveniki, kateri se v drugi kraj preselijo in udje društva ostanejo, se na stroško društva pokopujejo, ako so doneske neprestano vplačevali.“ To društvo so torej ustanovili izključno le, da ima vsak društvenik po svoji smrti vsaj srednji pogreb. Tekočo štev. 1 je imela v društvu Frančiška Uršič, pozneje omožena, oziroma vdova Jereb. Plačevala je redno od avgusta 1871 ter 19. oktobra 1893. izplačala vso svoto 80 kron. Ta prvi ud pogrebnega društva sv. Jožefa umrje dne 9. decembra 1898 v hiralnici sv. Antona v Srednji Kanomlji. Desi je še v boljših dneh vso svoto izplačala, dasi je bila v hiralnici le deloma na stroške mestne občine Idrije samo par mesecev, vkljub temu se prvemu udu ni izpolnila želja, pokopana je bila Frančiška Jereb najpriprosteje, malone zastonj. Še celo par krajcarjev za barvo ni mogla dobiti od idrijske občine, tedaj še v hiralnici bivajoča ustanoviteljica zavoda, kupila je za svoj denar črne barve ter sama pobarvala krsto iz usmiljenja do pokojnice.

V čegavo malho pa so vendar šli oni goldinarčki, ki so ostali od beraškega pogreba? Ker je idrijski župan Dragotin Lapajne 5. januvarja 1899 potrdil pogrebnemu društvu sv. Jožefa, da je sprejel 140 gld. na knjižico umrle Frančiške Jereb, sklepamo lahko, da je šel lepi prebitek v mestno občinsko blagajno. Tako si je sirota od ust trgala, da je na njen račun občina pod liberalnim županom morda nekaj podedovala . . .

Ko so mestni ubožci deloma videli, deloma izvedeli, kako se je zgodilo z denarjem Fr. Jereb, denarjem, namenjenim za pogreb, jim je bilo silno hudo. Pritoževalo se jih je nad tem več. Saj so skladali ta denar tedaj, ko niso še bili občini na ramah. Taka mestna uboga je bila tudi dne 19. januvarja t. l. umrla Neža Vončina, znana pod imenom „slepa“ Neža.

Ko se je ustanovila Vincencijeva družba, priporočil je predsednik g. Tušar slepo siroto. Dobivala je nato po potrebi podpore v živilih. Od maja lani pa je dobivala do smrti redno podporo: kavo, sladkor in cikorijo. Ker v denarjih ni imela potrebnih podpor, prenehala je plačevati mesečne prispevke pogrebnemu društvu. Naprosila je gospoda Tušarja, ki jo je obiskoval kot delaven član Vincencijeve družbe, naj bi plačevala Vincencijeva družba mesto nje. Gosp. Tušar sporoči pri seji Vincencijeve družbe, ki ustreže prošnji slepe žene ter določi tri delavne člane, naj gredo k siroti. O tem obisku stoji v zapisniku Vincencijeve družbe z dne 9. avgusta 1899. dobesedno: Gosp. Tušar Iv. naznanja, da je bil on v družbi gosp. Golija in g. Peternela dne 3. avg. t. l. pri Neži Vončina, katera je izročila Vincencijevi družbi knjižico pogrebnega društva, da je imenovana določila, kako se ima po njeni smrti uporabiti denar, kojega bode pogrebno društvo izplačalo. Neža Vončina želi, da se ji oskrbi srednji pogreb, ostanek naj se da za sv. maše, in ako bi še kaj ostalo, dobi Vincencijeva družba.“

Tako se je tudi vse izvršilo. Vincencijeva družba je plačevala namesto Neže Vončina, in sicer še nazaj za l. 1898 je dala 1 krono 30 h, za 1899. l. 3 krone 26 h, za l. 1900 2 kroni 14 h, za l. 1901. 3 krone 26 h in za leto 1902 28 h, skupno torej 10 kron 24 h. Po kakšni „postavi“ pripada sedaj knjižica mestni občini? Kdaj in kako je župan tekom 4 let vprašal, ali kdo plačuje ali ne? Zmenil se ni prav nič. Ako bi ne bila prevzela Vincencijeva družba plačevanja, bi bila knjižica zapadla. Kakor zahtevajo možje okoli „Jednakopravnosti“, naj bi sedaj Vincencijeva družba še občino podpirala. Tako na koncu pa vendar še niste. Saj ste še pred kratkim pisali, „da nas marsikaka občina zavida, da ima Idrija tako priliko z državnim denarjem disponirati, kakor morebiti ne kmalu kako mesto v Avstriji.“ No, sedaj pa tak lov na „hranilne knjižice beračev!“

Sedaj pa še, v čegavo malho je šlo tistih 80 kron od pogreba Neže Vidmar. Za pogreb z mašama je bilo računa 28 kron 20 h, ravno toliko za pogrebce, navadne sveče, stražnico, grob, tudi barvo za krsto je plačala družba, napravili so jo na pare ter jo — dasi siroto — niso nesli v mrtvašnico, kakor kakega strica z imenitno nečakinjo, 6 voščenih sveč je družbo stalo 4 krone 80 h, da ubogi pokojnici ni svetila samo mala leščerba, za kakoršno razsvetljavo pri mrliču je vneta izvestna gospoda, ker jo stane samo 10 h. To troje znaša skupaj 61 kron 20 h, 3 krone 28 h več, nego je vplačala sama pokojnica v vseh letih. Ako odštejemo od 80 kron še 10 kron 24 h, kolikor je vplačala družba, ostane 8 kron 56 h, kar je šlo po naročilu Neže Vončina v malho Vincencijeve družbe, da bi še kak revež lahko zajel iž nje, kakor je zajemala Neža Vončina mesece in mesece. Ali smo sedaj na čistem?

Končno pozivljemo „Jednakopravnost“, naj poroča raje o svojih junakih! Tam pa gotovo ne bo treba dodajati pridevkov: pobožni, sveti, — ker niti duha pobožnosti ali svetosti nimajo. Družinske očete, ki delajo tudi za bližnjega kot delavni člani Vincencijeve družbe, psujete, — seveda, ker so vam možje vzorniki često ljudje, ki pijani po gostilnah kozarce in litre ob tla mečejo.

Politični pregled.

25letnica papeža Leona XIII. Dne 20. t. m. je minulo toraj 25 let, odkar je bil kardinal Joahim Pecci izvoljen papežem z imenom Lev XIII. Od vseh njegovih neštevilnih prednikov bila sta samo dva, ki sta dalje časa sedela na stolici sv. Petra in sicer sv. Peter sam ter Pij IX. Prvi papež je vladal 34 let, a Pij IX. 31 let in 7 mesecev. Lev XIII, je najstarejši od vseh živečih kardinalov in škofov. Mi Slovani moramo biti Levu XIII. posebno hvaležni, ker je izdal encikliko „Grande munus“ in „Breve Slavorum gentem“.

Zadeva vsenemškega poslanca Herzoga. Vsenemški uradnik Schimana je imenoval poslanca Eldersch a „lažnik“, ker je Eldersch rekel o Herzogu, da je denuncijant, in ker je trdil, da je del vsenemške zveze glasoval proti rudarski postavi. Schimana je bil obsojen na 100 kron. Sodnik je izjavil, da izjave Elderschove temelje na resnici in je posebno obširno razpravljal o tem, da je Eldersch dokazal, da je Herzog denuncijant. To razsodbo je sedaj prizivno sodišče potrdilo. Herzog je v drž. zboru zelo ropotal proti dr. Šusteršiču in je prijatelj slov. liberalcev.

Nemška oholost. Prusi izganjajo z veliko brezobzirnostjo slovanske delavce, rudokope. premogarje itd. iz svoje dežele. Zdaj nameravajo Prusi ustanoviti posebno agitacijsko društvo po vsej Nemčiji, ki bo pospeševalo izgananje Slovanov iz Nemčije. Tudi Slovence bi to hudo zadelo. To bi sicer imela preprečiti dunajska vlada, pa ne stori ničesar. Ostrejši odgovor bi mogli dati predrznim Nemcem bogati Rusi in Poljaki, ki polnijo po toplicah nemške žepe s slovanskim denarjem.

Srbska zastava. Pred nedavnim so se dogodili v Gospiću radi srbske zastave in srbskih kokard veliki neredi. Na praznik proslavnega bogojavljanja so nosili namreč Srbi ta znamenja ter izivali Hrvate, ki so odločno ugovarjali temu nepostavnemu ravnanju, češ, da je na Hrvaškem postavno le hrvaška zastava. Razume se, da je morala posredovati tamošnja politična oblast, a da se kaj tacega več ne zgodi, je izdala kotarska oblast oglas, po katerem se ne sme pri tacih priložnostih rabiti srbska zastava ali srbske kokarde. Oblast je to izvela na temelju pozitivne postave glede porabe državnih znakov, ki morajo biti na Hrovaškem le hrvaški. Zdaj je bil pa ogenj v strehi. Srbi so se potožili radi tega na sabor srbskemu klubu, ki je po svojem članu Šumanoviću interpeliral hrvaško vlado, kako je mogla kotarska oblast zabraniti srbsko zastavo, češ, da je to zastava nekdanje srbske vojvodinje, a da je zdaj to cerkvena zastava pravoslavne cerkve. Hvalil je seveda Srbe kot velike domoljube, ki so se vedno hrabro borili za to zemljo (namreč Hrvaško, kar pa noče noben Srb izgovoriti niti napisati), pa da so zaslužili, da se jim pusti njihova cerkvena zastava. Vlada je bila radi te interpelacije v velikej zadregi. Po postavi Srbi ne morejo na Hrvaškem imeti svoje posebne zastave, ker tukaj je vzakonjena le hrvaška zastava, kajti vsi prebivalci na Hrvaškem in Slavonskem činijo le en politični narod, a ta je hrvaški. Toda ban si je pomogel tudi iz te zadrege, ker srbskega kluba ne sme razžaliti, saj so mu to najverneji oprode. Priznal

---

„In ona je tudi malo dobrega užila. Samo trpljenje, zdaj je dostala in veseli se tam, kamor pojdemo vsi za njo.“

To se je ponavljalo cel dan, celo noč. Ženske pa so motile otroke. Ta ali ona je privzdignila malo Miciko in ji pokazala mater mrtvo na belih parah.

„Mama spi“, rekla ji je.

„Mama spi . . .“ ponavljal je otrok, kot da ne razume, ali kot da se mu zdi čudno in da ne verjame.

Ženskam so se utrnile solze . . .

Cilka, starejša sestra Barova, je gospodinjila za ta čas v hiši in kuhala in snažila.

Drugi dan popoldne so pokopali Barico. Kako tožno tožeče sta pela zvončka pri sv. Petru, ko so nesli po poti, belo, s črnim mrtvaškim prtom pregrnjeno krsto, za katero je stopala velika vrsta pogrebcev in med njimi Bar in petero osirotelih otrok. Jedni so molili na molke, drugi jokali, tretji tolažili.

In zagrebli so štirje možje Barico v lahko zemljico, zagrebli . . . Pogrebci so jokali. Micika pa je vprašala teto:

„Ali mama še spi.“ Drugi štirje pa so med jokom glasno klicali:

„Mati, mati . . .“ A matere ni bilo, pred njimi je bil grob . . .

Bar je obstal s svojimi otroki ob novem, visoko nasutem grobu, obrisal je zadnjo solzo in se zamislil. Kdo ve, ali je mislil na svoje dosedanje kolikor toliko prijetno življenje, ali je mislil na dneve, katere je preživel tekom dobrih desetih let na strani svoje žene, skrbne, ljubeče, dobre, potrpežljive. Globoka žalost mu je ležala v dnu duše, in ni mogla na dan. Morda je mislil na prihodnjost. Bil je na grobu svoje sreče. Na desni mu je stal Kozma, na levi Manica in pred njim trije . . . Jokali so še vsi na glas in klicali po materi, pritiskujoč se k očetu, a Baru se je krčilo srce. Skrb zanje mu je vzbujala nove boli. V njem se je oglasila z novo močjo nepremagljiva očetovska ljubezen . . .

Obdajali so ga sosedje, obdajale so ga sosede, ženice stare in mlade, sorodniki in sorodnice in vsi so čutili ž njim.

Tolažile so ga jokaje z vsemi mogočimi tolažbami in besedami, brisale so otrokom z belimi ruticami solze, opominjale njega, naj zapusti grob in naj se vda v voljo božjo. Drugi pa so šli pit pogrebščino.

„Kaj hočeš“, rekle so mu, „Bog ti jo je dal, Bog jo je vzel. Ona je prestala, nas pa še čaka. Nihče ne odide temu . . . Bog je tako hotel, njegova volja se zgodi . . . Ona se veseli v nebesih. Molimo zanjo, pa je, saj pojdemo za njo . . Bar jih je poslušal, opiral je oči v grob pred seboj in se predal sladkemu upanju. Zdelo se je, kot da mu ni mar za vse te lepe besede In vendar se je vtolažil in zapustil pokopališče s peterimi otroki . . .

„Reveži“, milovali so jih drugi.

„Revčki,“

„Sirote.“

„Matere ni.“

„Hudo je na svetu.“

Končano je bilo . . .

Pri Baru je bilo hudo. Vse je bilo prazno, pusto — matere ni bilo. In to je občutil Kozma. Zdelo se je, kot da je izginilo vse življenje iz hiše. Kozma je posedal lačen na pragu in drugi štirje okoli njega, oče pa je hodil zamišljen in obupan okoli. Pospravil je po hiši vse, kar ga je spominjalo na ranjco — po sobi je vladal mrtvaški duh — odprl je okno in vrata na stežaj in je jel premišljevati, kaj bo sedaj. In pričel je France, poslan od Kozme, s svojim drobnim glasom:

je, da je omenjena srbska zastava cerkvena zastava pravoslavnih in da se sme rabiti pri cerkvenih svečanostih. Kotarski predstojnik v Gospiću pa po banovej izjavi ni imel prav, da je izdal naredbo in zabranil to zastavo. Na političnem činovniku ni dovoljeno baviti se s politiko niti ne sme tolmačiti po svoje državne postave. In vendar je dotični činovnik navel v svojej naredbi jasno in čisto postavo glede porabe hrvaške zastave. Zanimivo pa je, da je ban javno priznal v saboru, da činovniku pri politični upravi ni dovoljeno baviti se s politiko. Ko bi ta banova izjava imela kaj vrednosti, potem bi se morali obsoditi skoraj vsi činovniki pri političnej upravi, kajti oni na časa volitev niti ne delajo nič drugega nego se bavijo s politiko, ker se trudijo, da spravijo v sabor le mažarske kandidate. Iz tega odgovora se najbolje vidi, da se na Hrvaškem meri vedno z dvojno mero, seveda mora izpasti vse le na korist mažarske ideje. Radovedni smo, kaj bode rekel ban o onih činovnikih, ki v novejšem času mučijo narod po raznih kotarih glede podpisov za financijelno samostalnost 51.000 podpisov. Mesto, da se peticije v dotičnem odboru pregledajo, jih je odbor poslal dotičnim kotarskim predstojnikom, naj oni narod vprašajo, če je res i podpisal te peticije. Treba znati, da je bilo to pred dvema letoma in da je že mnogi pozabil, kar je podpisal. Kotarski predstojniki zdaj z raznimi zvijačami te podpise brišejo, samo da jih bode manj, pa da se zadovolji mažarski večini. Se li ti činovniki ne bavijo s politiko in s kakšno? Ban bode seveda na to molčal, če ga bode opozicija radi te nedostojne politike interpelirala, kajti to vse gre na korist mažarski ideji. Tako se godi na Hrvaškem, pa se še zatrjuje, kako ljubeznjivo skrbi sedanji sistem za hrvaški narod.

Skrb Rusije za kmetijstvo. Službeni list ruske vlade „Praviteljstveni Viestnik“ je priobčil te dni važno carjevo naredbo, po keteri se osnuje posebno poverjenstvo pod predsedstvom finančnega ministra z nalogo, da poizveduje o vseh potrebah ruskih poljedelcev ter predloži potrebne nasvete v zaščiščenje poljedelstva ter ž njim spojenih strok. Tako se briga Rusija, da dviga poljedelstvo ter pomaga seljakom, ki so glavna podpora in najjačja zaslomba velike ruske države. Že danes se Rusija z Ameriko smatra za največjo žitnico, iz katere se celi svet preskrbuje s hrano.

Biskup Strossmayer hrvatski opoziciji. Na čestitke hrvatske opozicije je biskup Strossmayer odgovoril sledeče: „Presvetlemu in veleučenemu gospodu Breščenskemu in njegovim prijateljem! Hvala Vam srčna na čestitki in Bog Vas obilno blagoslovi! To je vsakdanja moja prošnja in molitev. Vi vsi ste že slavni in znani po vsem svetu. Ni je lepše, divneje in božanstveneje stvari, nego sè svojo lastno muko in žrtvijo zavzemati se za dobro in svobodo svojega naroda. Bog Vas blagoslovi. Priporočam se tudi za bodoče Vaši bratski ljubavi in bogoljubni molitvi. 7. februvarja 1902. Strossmayer.“

Vojna v Južni Afriki. V noči med 19. in 20. februvarijem napadli so Buri linijo trdnjavic (plock-houses) Frakfort-Wrede blizu Twe-Koppiesa. Buri so uničili trnjevo ograjo ter med močnim streljanjem Angležev šli preko linije trdnjavic. Več njih je bilo ubitih, ali Buri so vzeli mrliče seboj. Dewet je s svojimi četami sedaj ob reki Wilge. (Čemu so vzeli Buri trupla mrtvocev seboj, tega bi menda ne znal niti lord Kitchener sam pojasniti. Po slovensko se ima ta stavek tako čitati: da niso Angleži nobenega Bura ubili, kar znači nov poraz Angležev. Op. uredništva.)

Domače novice.

Dolenjski volivci so zadnjič pozvali gosp. Plantana, naj, ali odloži svoj mandat, ali pa skliče shod svojih volivcev, ki ga naj poverijo, da naj jih še v naprej zastopa. G. Plantan molči ko grob. Latinski pregovor pravi: „Kdor molči, ta, se zdi, da pritrjuje.“ Žalibog, da tega poguma še g. Plantan doslej nima!

O zadnji šolski debati v mestnem zboru ljubljanskem nam piše neki naš somišljenik z dežele tako-le: Nikakor nisem tega mnenja, da bi bil nastop Hribarjev in dr. Tavčarjev v zadnji seji mestnega zbora ljubljanskega resen, ampak meni se zdi vse to samo komedija. Vsled tega, ker dr. Tavčar ni mogel izposlovati na Dunaju odpisa brezobrestnega posojila ljubljanskim obrtnikom in hišnim posestnikom, nastalo je med temi neko gibanje, katerega večina sedanjega mestnega zbora ne bi bila ravno vesela. Zato sta si g. Hribar in dr. Tavčar razdelila ulogi. G. Hribar je ostal pri svojem sistemu napredka ter potegnil za seboj jeden del mestnega zbora, dr. Tavčar pa je zapel pesem o „šparanju“, in tako potegnil nase vse nezadovoljne elemente. V slučaju nevarnosti pred „klerikalci“ bi se pa oba lepo združila. To je bilo in nič druzega. Tako naš somišljenik, mi pa pravimo: Mogoče, da je bilo res tako!

Kje je banka „Slavija“? Te dni je „Slovenec“ prav toplo priporočil slov. občinstvu, naj se usmili uboge udove ranjkega g. D. Jesenkota ki strada v Ljubljani s svojimi sedmerimi otroci. Mi nimamo nič proti temu in sami svojim somišljenikom najtopleje priporočamo, naj se usmilijo z darovi uboge rodbine. Toda mi opravičeno vprašamo, ali ni v prvi vrsti dolžna banka „Slavija“, da da svojemu delavcu nekaj od svojih milijonov? In kje je slovensko pisateljsko društvo? Ali ni to društvo vsaj indirektno dolžno, da iz svojega bogatega fonda pomaga z izdatno vsoto Jesenkovi rodbini? Ko bi bil g. Jesenko naše stranke mož, bi liberalci strašno upili, ako bi z ubogo rodbino mi tako postopali kakor postopajo liberalci z ubogo Jesenkotovo udovo in nedolžnimi njegovimi sedmerimi otroci. Naj bi te besede ne ostale glas upijočga v puščavi! Pomagajte — bedni rodbini!

Slaba vest „Slov. Naroda“. V zadnji številki našega lista smo priobčili nekaj pikrih opazk o zadnji mestni proračunski debati. „Narod“ na vse to molči in ničesar ne odgovarja. Če bi se med klerikalci kaj tacega pripetilo, to bi bilo vpitja pri „Narodu“, ker pa so to storile liberalne korifeje, je pa Malovrh vse vtaknil v žep.

Naši poslanci v državnem zboru krepko nastopajo. Ni je skoraj seje, v kateri bi kak naš poslanec ne nastopil. Delovanje naših poslancev zadnjega tedna opišemo prihodnjič. Danes le omenjamo, da je drž. poslanec dr. Žitnik izborno govoril v četrtek proti dispozicijskemu zakladu, ker vlada in nemška večina noče upoštevati pravičnih slovenskih zahtev glede Celja in ker vlada ravna z Jugoslovani tako, da ji nikakor ne moremo zaupati. Govornik je omenjal tudi slabih stanovanj po nekaterih mestih, zlasti za delavske stanove. Zahteva, da se preskrbi poljedelskemu in obrtnemu prebivalstvu olajšanje kredita. Treba je skrbeti za starostno zavarovanje. Zavarovalništvo proti ognju in uimam se mora temeljito reformirati. Zastopniki ljudstva žele, da se tem željam naglo ugodi. K sklepu omenja zboljšanja trgovinskih pogodb. Govorniku so vsestransko čestitali.

Liberalna blamaža. „Narod je svoje bralce že dolgo časa pripravljal na strahovito obsodbo župana A. Modica na Rakeku. Obravnava se je vršila in župan Modic, tožen radi lovske tatvine, je bil — oproščen. „Narodovcem“ so ostali le dolgi nosovi, ki so se pa še povečali, ko jim je drugi dan po razsodbi, katero so v „Narodu“ zakrili, brzojav prinesel vest, da je g. A. Modic zopet enoglasno izvoljen županom na Rakeku.

„Slov. Narod“ je prinesel ob papeževem jubileju cel uvodni članek in — čujte — o papežu, slavnemu Leonu, govori samo v 13 tih vrsticah. Pa še te so tako skromne, da skromnejše ne morejo biti. Ves drug članek je posvečen, kako bi se katoliška cerkev reformirala. O ti skrbni katoličan, g. Malovrh, kako skrbiš za katoliško cerkev! Sedaj pišeš: „Mi želimo iz vsega srca, da bi prizadevanje, doseči v katoliški cerkvi vsaj najnujnejše potrebne reforme, imelo vspeha“, — zadnjič si pa pisal, da se skala sv. Petra krha in da nam stari mož v Rimu ne bo nič pomagal! Mi želimo, tako recite liberalci, iz vsega srca, da bi se katoliška cerkev kolikor mogoče hitro tako reformirala, da bi je nič več ne bilo, mi želimo, da bi vendar že enkrat iz Kranjske izginil zadnji pop — to bi bila — odkrita beseda!

„Neue Freie Presse“, dunajski židovski list, priobčil je 18. februvarija krasen članek

---

„Oče kruha.“ Bar je poiskal v miznici zadnje skorje ter jih razdelil otrokom. In cela petorica je sedela na pragu ter se gostila s suhimi skorjami. Bar pa je vzdihoval sam, brez podpore, brez pomoči.

Potem je prišla teta Cilka na Petruče in prevzela gospodinjstvo. A šlo je stežka, kuhati ni bilo kaj, vsega je manjkalo. Bar pa se odpravil na delo in delal pridno . . . Prihajal je zvečer domov, a Cilka je tožila, vedno tožila.

Minuli so tedni, potekel je dan za dnem . .

Kozma je posedal s svojimi bratci in sestricami na pragu, hodil po vasi sem ter tje, vodil celo petorico s seboj, dobili so tu in tam kruha in zahajali še le zvečer domov, teta Cilka je bila huda.

Med tem je Kozma raztrgal hlače in nosil raztrgane, kazal je golo koleno. In drugi istotako, bili so raztrgani, zanemarjeni, v samih srajcah, ne počesani, ne omiti, ne ostriženi . . . Nikdo ni poskrbel prav zanje. Teta Cilka ni mogla ali ni hotela, a Bar sam ni vtegnil. In potepali so se po vasi, in Kozma jih je vodil, on je šel naprej a za njim vsi drugi po vrsti vsak za par prstov manjši: Manica, France, Janez, Micika. Pohajali so sem ter tje in povsod so poznali Barovo petorico, lačno, revno . . , Bili so skoraj prepuščeni sami sebi in Kozma je bil najstarejši.

Čas odnese vse seboj, vse se pozabi . . .

In skoraj niso več čutili svoje nesreče. Pozabili so, da je bilo nekdaj boljše, prijetnejše . . . Njihovemu otročjemu spominu je bolj in bolj uhajala podoba materina in nekdanji dnovi v domači, srečni hiši.

Ljudem so se smilili, a pozneje se je s časoma izpremenilo in nekateri so se spodtikali ob njih. Bili so otroci. In včasih — le včasih — so otročje nagajivo postali pred kako vežo in zapeli, vseh pet ob enem:

Ni očka, ni mamce
ni belga prosa . . .

Ali pa

I, u
mojih mater ni domu.

Peli so, kakor jih je naučil Kozma. In ljudje jim niso zamerili. Tu in tam so jim dali črnega kruha in hvaležnost so pokazali s tem, da so drugič zopet prišli. Drugod pa so jih nejevoljno zapodili. In šli so zopet dalje po vasi, dalje, kamor jih je peljal Kozma, na polje, v gozd ali na pašo.

In ljudje so gledali Barovo petorico in zmigovali z glavami.

„Kaj bo!“ rekli so, delati naj se uče, če ne bodo vsi berači. Odrasli bodo, a znali ne bodo ničesar.“

Drugi pa so jih pomilovali in jim dajali črnega kruha. Vse so vzeli radi — in jedli radi. Zapomnili so si hiše, kjer jih niso odganjali kjer so imeli ž njimi usmiljenje. Doma so se bali in ogibali. Kadar so jih ljudje zagledali na vasi, rekli so:

„Barova petorica gre . . .“

Bar se je naveličal žalovati po svoji ženi in jel misliti na ženitev.

Delal je in trpel noč in dan, a zadovoljen ni bil. Zdelo se mu je, da dela zastonj. Potrpljenje ga je minilo. Začel je militi, kaj bi storil. Zdel se sam sebi star, a ženil bi se bil.

„Nima hiše“, rekle so, „in otrok preveč, kdo bi tega jemal. Vdovec je zadnji . . .“ Bar je to slišal in premišljeval. Čakal je, kaj prinese čas — in trpel je. A tekel je dan za dnem in nobeden ni prinesel nič posebnega. In Bar je izprevidel, da se tudi izhaja. Najboljše nič. In dobro se mu je zdelo. Omagal je, pustil in postal brezskrben, neobčutljiv.

Ljudje so ga opazovali in ugibali, kaj bo storil.

(Dalje prihodnjič.)

povodom 25 letnice papeževanja Leona XIII. V uvodniku ga slavi kot učenjaka, pesnika, politika ter mu želi, da bi zamogel še zdrav in vesel preživeti svoje slavnostno leto. Naš ljubi „Narod“ pa pravi, da je „drugo vprašanje, če uspehi Leona XIII. niso samo efemerni, če niso samo navidezni. Potem pa udriha po ultramontantizmu in pravi, da je le jedna pot odprta za rešitev, namreč: emancipacija. O ti ljubi „Narod“, kako te slava in moč Leonova boli, in kako tvoja nezmožnost jezi. Zanimivo pa je, kako sodi o Leonu celo židovski list in kako naš „Narod“!

G. Malovrh — poslušajte! Nekje na Gorenjskem živi izobražen liberalec osmega činovnega razreda, ki se je izrazil, ko je prečital sobotni članek „Ob papeževem jubileju“, ki je najbrže vaš, doslovno tako-le: „‚Rodoljuba‘ sem se že znebil, toda če bo ‚Narod‘ še nadalje tako pisal o papežu, kakor danes, bom pustil še ‚Narod‘. To je že preveč. ‚Preša‘ ga hvali, ta pa piše tako. Če ga že noče hvaliti, naj ga vsaj pri miru pusti. Pisal bom, če ne bo miru, Malovrhu tako pismo, da ga bo pomnil.“ — To je govoril liberalec, ki je že več kot deset let „Narodov“ naročnik, in ki — to si zapomnite, g. Malovrh — ni samo začel „ius-a“, ampak ga je tudi dokončal.

Še enkrat Žužkova resolucija! Kar se nam pri znani šolski debati v mestnem zboru ljubljanskem najbolj čudno zdi, je to, da je navaden ljubljanski gostilničar g. Lenče, kateremu sicer vsa čast, učil rodoljubja velika Slovana — Hribarja in dr. Tavčarja. Kako smo nekedaj dijaki s ponosom zrli na starosto ljubljanskega „Sokola“ g. Hribarja, ki je na čelu svoji četi korakal s široko trobojnico na prsih, ter ga imeli za majhnega slovanskega boga. A kako se časi spreminjajo. G. Hribar je po želji barona Heina moral odložiti sokolsko čast, da je zamogel postati ljubljanski župan. In nekdanji radikalec se je spremenil v mehkega oportunista. Vse svoje slovensko rodoljubje je zbral v skromno motivacijo, da naj slovenski katehet le še nadalje poučuje slovensko deco v nemškem poučevalnem jeziku, da bodo dotični stariši vsaj sprevideli, kako je neumno, pošiljati slovenske otroke v nemške šole. G. Hribar, ali ne veste, da tako zagovarjajo nemške šole vsi renegati tudi na Koroškem in Štajerskem, pa koliko je še bilo do sedaj slovenskih starišev, ki bi sprevideli, da taka ponemčevalna šola ni za slovenske otroke? Ali te besede niso bile odkrite, ali so pa bile izraz nekakega strahu pred vlado in pred baronom Schweglom, ki bi bil dal absolutorij dr. Tavčarju! Povdarjamo pa še enkrat, da je dovolj žalostno, da je priprost gostilničar učil rodoljubja velikega Slovana g. Ivana Hribarja!

Beseda našim gg. profesorjem. Kakor vidimo iz pregleda letošnjih naših gimnazij, kako je naše dijaštvo napredovalo, moramo reči, da je bil v nekaterih razredih pravi polom. Prihajajo nam pritožbe od različnih stranij. Ne vemo, če so vse te tožbe opravičene, ker dijaki krivdo le preradi zvračajo na druge. Toda iz vsega smo dobili zavest, da mnogi gg. profesorji nimajo nobene ljubezni do dijaštva. Naši dijaki so z večine sinovi revnih kmetskih starišev, in kako jih boli, če vidijo, da se sistematično mečejo. Kaj čuda, če potem prof. ne uživajo simpatij, ker dijak ne dobi zaslombe celo tam, kjer bi jo moral. Poglejte nemške profesorje, kako se potegujejo za svoje in kako zanje skrbe. Mnogi naši pa ne vzbude pri dijaštvu veselja do predmeta, ampak mržnjo. Želimo, da bi bilo v tem oziru bolje, in da bi nekateri ne imeli pred očmi samo svoj avancement, ampak tudi naše revno dijaštvo.

Uzor „naprednjaškega“ učitelja. Krasno zabavo so imeli na račun svojega „naprednega“ učitelja otroci neke šole v goriškem okraju na pustni torek t. l. Ta dan jim gotovo ne pojde tako precej iz spomina. Gospod učitelj, ki je prebil vso noč v „veseli“ družbi, stopil je na pustni dan s težko glavo v šolsko sobo. Zaspanost in pobitost so mu brali šolarji z obraza. Učenje, se ve, ni šlo. Kaj storiti? Sede k mizi, položi težko glavo na njo in — zaspi. Poredni paglavci, to opazivši, zagnali so velik vrišč in vpitje, kar pa našega junaka ni čisto nič motilo v sladkem spanju. Šele, ko je prišel g. katehet, storil je konec tej pustnej šali gospoda učitelja, zbudivši ga iz trdnega spanja. Tisto popoldne ni bilo šole.

Slovensko bralno društvo v Škofji Loki vabi najujudneje k veselici, katero priredi dne 2. marca t. l. v društvenih prostorih v proslavo svojega desetletnega obstanka. Vspored: 1. Ob desetletnici slovenskega bralnega društva. Deklamacija. 2. Petje. a) A. Härtl: Večerna. b) P. H. Sattner: Za dom med bojni grom. c) A. Hajdrih: Hercegovska. 3. Revček Andrejček. Narodna igra s petjem v petih dejanjih. Prosta zabava. Vstopnina; udom 20 kr., neudom 30 kr. Začetek ob 7. uri. K obilni udeležbi vabi najuljudnejše odbor.

O ti srečni Luka Jelenc! Te dni je prodajal po Gorenjskem neki pek svoje blago po gostilnah. Gostje so ga vprašali, odkod je doma. In on je odgovoril: „Iz Dražgoš, tam kjer Luka Jelenc.“ O ti blaženi Luka, sem dejal, kako daleč gre tvoja slava, slava dražgoških „poharij“ in slava o tvoji propali kandidaturi.

Na Gorenjskem — se nekaj kuha zoper g. Plantana. Baje bo, če že ni, vložena prošnja, da — — —. Gosp. Plantan je bil več časa v službi v Radovljici. Samo to pripomnimo za danes, ko se bo pa stvar izkuhala, bomo pa natančneje poročali.

Na severnem rtiču se baje širijo govorice, da je g. Plantan že odložil svoj mandat. Kolikor so nam znane razmere, se to še — ni zgodilo.

Na c. kr. cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju je bilo ob sklepu I. tečaja dne 15. m m. 435 dijakov in 1 privatist. Učni uspeh: 48 odlik, 265+1 prvi red, 101 dvojka, 19 trojk, dva učenca sta ostala radi bolezni brez redov.

Dr. Mravlag se preseli. Odvetnik v Celju dr. Ernst Mravlag se tekom treh mesecev preseli iz Celja v Maribor.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu je, kakor poroča „Edinost“, kupil s pomočjo „Tržaške posojilnice in hranilnice“ v II. okraju hišo z vrtom za kupnino 50.000 kron. Kakor znano, je ta zavod zavetišče za služkinje v dobi, ko nimajo službe in je v tem oziru storil že veliko koristnega.

„Narodni dom“ v Velikovcu. Slovenska posojilnica v Velikovcu je kupila nedavno ondotno največjo gostilno „pri zlatem orlu“. Ta nakup je spravil narodne nasprotnike v kar največjo jezo, da dobe Slovenci v Velikovcu svojo gostilno. ali kakor so jo krstili Nemci sami, svoj „Narodni dom“. Tu bo imela odslej posojilnica, pozneje tudi gospodarska zadruga, svoj dom, Slovenci iz mesta in okolice svoje zbirališče.

Drobne novice. Minister notranjih zadev je imenoval našega rojaka g. dr. Josipa Goričarja konzulatnim atašejem. Imenovani doma iz Mozirja, služboval je zadnji čas kot avskultant pri deželnem sodišču v Trstu. — Tovarna za izdelovanje papirnatih vreč se bo ustanovila v Ljubljani, da izrabi iznajdbo g. Jos. Petriča za izdelavo papirnatih vreč za trgovce. — Tlakovanje Dunajske ceste je prevzela tvrdka Lenč iz Inomosta za 45.000 gld. Vožnjo ima Jožef Turk, — Č. g. Valent. Klinar, do zdaj v Zdrenju. je premeščen v Barko blizo Divače. — Češki filharmoniki posetijo Ljubljano že enkrat letošnjo pomlad. — Vodstvo okrajnega glavarstva v Postojini je poverjeno nadkomisarju v Krškem gosp. baronu Rechbachu. — Umrl je v Radovljici trgovec in gostilničar g. Fran Mulej. — V Novemmestu je v petek zvečer umrla gospa Karolina Jagodic, vdova dež. sod. svetnika in sestra č. o. Alberta Illovskega v 58. letu svoje dobe. — G. dr. Janko Sernec se je nastanil kot zdravnik v Šoštanju. — V Ljubljani je umrla posestnica in trgovka gospa Marija Zagorc v v 66. letu starosti. — Južna železnica še letos opusti mešana vlaka št. 100 in 101 mej Ljubljano in Mariborom, mesto nju pa uvede osobna vlaka, ki bota ob istem času odhajala iz Ljubljane oziroma iz Maribora, a prej dospela na svoje mesto. — Cestni jarki na barju se izčistijo. Stroški za to bodo znašali 2000 kron. Dela, ki se bodo pričela spomladi, se oddajo ofertnim potom. — Letošnji velikonočni semenj se vsled praznika Marijinega oznanenja vrši v Črnomlju v ponedeljek 24. marca 1902. — Nek dunajski podjetnik namerava uvesti v Gorici v promet električne avtomobil-omnibuse. — Knez in kneginja Windischgraetz dojdeta s svojega potovanja v Prago 1. maja. — Petnajstletnica gospe Danilove, dramske umetnice na našem odru, se praznuje danes. — Pri tržaških dogodkih je bil ranjen v nogo 26letni Anton Mrak. Kakor javljajo iz Trsta, je sedaj Mrak v tržaški bolnici umrl.

OBRTNI VESTNIK.

Urejuje **Ivan Kregar.**

Amerika — Evropa.

V Evropi splošno občudujejo velikanski napredek Amerike, kateri se je razvil v jako kratkem času. Merodajni krogi v Evropi nestrpno in s skrbjo gledajo pojave na zahodu. V Ameriki pojavil se je prevrat, katerega kmalu občuti Evropa. Američani pošiljali so pred par desetletij svoje ljudi v Evropo, da so proučili in se sploh izobrazili v tehniki, strojih itd. In danes — pomilovalno gleda Američan na Evropejca. Američan smatra Evropo za novi svet, svojo domovino, v kateri se hitro živi in katero za bolj sveto smatra, za stari svet. Poprej so hodili Američani samo na sprehod v Evropo, posebno v Pariz, koder so se zabavali in odpočili. Zapravljali so svoje onkraj morja pridobljene dolarje. Sedaj je stvar obratna. Američani ne pridejo več v Rim, da bi pri mesečnem svitu ogledovali razvaline starodavnih poslopij in sploh druge starodavnosti. Američani pridejo v Evropo špekulirati kako in kam investirati svoj ogromni kapital. Po celi Evropi najdeš Američana, kateri zvčudeno gleda velikansko podjetnost, katera se mu tukaj nudi. Američani se ne zadovolijo z raznimi senzacijami, marveč pridobiti si znajo svoj dobiček. Američani so marljivo ljudstvo dvajsetega stoletja. Angležka, Francoska, Nemčija in Rusija že sedaj občutijo delavnost Američanov. Velikanske električne naprave, po vseh teh državah so v rokah Američanov. V Nemčiji so vse delavnice preplavljene z američanskimi modeli, stroji, orodjem in delovodij.

Na Angleškem so Američani pred kratkem reorganizirali cele stroke prevaževalnega sistema. Staro so z novim nadomestili. V Parizu in sploh po francoskih mestih — je ves prevaževalni sistem pod nadzorstvom Američanov.

Izkušeni Američan Franck A. Vanderlip bivši tajnik severno američanskega zakladnega urada je priobčil zanimiv članek v nekem mesečnem strokovnem listu. Ta mož je študiral temeljito kupčijske razmere Evrope, posebno pa Nemčije, Laške in Avstrije. Zanimivo je, kaj ta izkušeni Američan misli o avstrijski industriji

Vanderlip prepotoval je lansko leto celo Avstrijo, zanimal se je zlasti za industrijo in kupčijo. Začetkom članka peča se Vanderlip z notranjimi prepiri in nejedinosti avstrijskih narodov ter nadaljuje: V sredi teh političnih homatij rodila se je misel o tarifni alianci nasproti Ameriki· S tem pokazalo se je najhujše nasprotstvo napram kupčijsko podjetni Ameriki. Trudijo se, da bi postavnim potom zaprečili naval, ker ga z industrijelsko prednostjo ne morejo. Predsednik dunajske kupčijske in obrtne zbornice razložil mi je stališče v Avstriji nasproti temu vprašanju tako le: Amerika bo brez dvojbe prej ali slej ena najmogočnejših dežel in mi Avstrijci jo smatramo za našega najhujšega konkurenta. Kaj pa imamo mi od Amerike za pričakovati, nam je jasno pokazal jekleni trust. Kadarkoli bomo opazili, da hoče Amerika oškodovati našo katerokoli industrijo, ukrenili bomo isto nasproti Ameriki. Mi bomo Ameriko izključili. Ako mi ne bomo mogli z Ameriko skleniti ugodnih pogodb, obrnili se bomo na Rusijo in Avstralijo. Iz teh dveh dežel prejemamo surovino, skušali bomo, da tudi naše industrijelske pridelke tam izpečamo. To je izjava javnega funkcijonarja in ne kake privatne osebe, toraj ni brezpomembna za Ameriko.

V Ameriki in Evropi je večina politikarjev prepričana o brezkoristnosti tarifne alijance, to

so samo sanje, katere se ne dajo realizirati. Nasprotstva pri gospodarski politiki se nikdar toliko ne ujemajo, da bi prišlo med narodi do jedinstva, in tudi v raznonarodni Avstriji ne bo mogoče potisniti ta nasprotstva vsaj za nekaj časa v stran.

Avstrija je industrijska država. Avstrijci premorejo visoko razvito umetniško delavnost in so pri vseh večjih strokah na vrhuncu. Ogrska je nasprotno samo kmetijska dežela. Avstrija potrebuje visoke carinske tarife in cene živila. Ogrska bi rada izključila vsa inozemska živila, hoče pa imeti ceno inozemsko manufakturno blago. Te dva dela monarhije visita skupaj na drobni nitki in narodi sami hočejo, da se ta nit od desetletij do desetletij ponovi. Avstrije se nam Američanom ni bati. Politične razmere te države stavijo industrijelskemu napredku nepremagljive zapreke. Po celi Evropi je davčno breme, katero teži industrijo večjemnego v Ameriki, nikjer pa niso davki, kateri teže industrijo tako visoki kakor v Avstriji. Nek dunajski inženir pokazal je, kako narastejo davki od posameznih naprav, 60 odstotkov delavnih stroškov, mora se pri vsakemu delu priračunati. Ako bi industrija v Ameriki zaračunala 60 odstotkov delavnih troškov pri izdelkih gotovo bi bil napredek Amerike v svetovni konkurenci prepočasen. Vanderlip pripoveduje, da je na Dunaju našel Američana, kateri je vodja tovarne za izdeljavo raznih kotlov. Študiral je temeljito, kako se dela po tovarnah na Dunaju in sploh visokost delavnih troškov. Američan se je začudil nad visokimi delavnimi troški, potrati moči in časa. To karaktezira avstrijske tovarne. Vzrok temu je, da se tovarnarji ustavljajo modernim strojem in jih ne upeljejo po svojih tovarnah. Tako n. pr. znašajo napravni troški enega velicega kotla za sto petdeset konjskih sil na Dunaju 750 dolarjev, dočim znašajo v Ameriki napravni troški tacega kotla samo 150 dolarjev. Trije delavci z modernim orodjem napravijo v Ameriki v enem dnevu isto delo kakor na Dunaju štirje delavci v enem tednu. Napravni troški istega dela v Ameriki znašajo okrog 5 dolarjev, dočim znašajo na Dunaju 15·60 dolarjev. Avstrija pa ni samo v industrijskem življenju — tako nadaljuje Vanderlip — vzgled tratenja časa, marveč splošno v življenskih napravah. Laška, Avstrija in Rusija so v tem oziru na vrhuncu vseh narodov. Iz izvanredno hitrostjo so v teh deželah napravili brezštevilno nekoristnih in nepotrebnih služb. Povsod te čakajo ljudje, ki ti hočejo na nepotrebni način pomagati. Niti posameznih vrat ne more posameznik odpreti, povsod stoji mož, kateri odpre vrata in moli nasproti roko. Priklanjajo se od enega do druzega, gorje ti pa pri odhodu, ako nisi temu trdo izkušenemu čuvaju stisnil kak denar v roke. Stvar se po celi Evropi iz principa goji in trpi, vsak pa koderkoli napravi iz ene malenkosti dve, je dobrotnik človeštva. Odgovorilo se mi je: Zakaj naj bi ubogemu možu kruh odvzeli? Delo je ceno in ljudje ne vedo, kaj bi delali. Ako bodo Američani iznašali še veliko novih strojev in iste pri nas v Evropi upeljali, potem bodo ti reveži gladu umirali, državi pa bodo breme. To je deloma kineška politika, katera se sliši v Evropi od visoko izobraženih mož. Tem ljudem ne pride na um, — končuje Vanderlip svoj članek — da delo napravi zopet delo in da se množina dela, katerega svet želi videti, brezkončno pomnoži in raztegne. Navade nepotrebno delo izvrševati je zmožen le narod, ki nima resne energije in je nezmožen podjetnosti.

Zadruga izdelovalcev sodovice. V Ljubljani se snuje zadruga izdelovalcev sodovice za celo Kranjsko. Dne 23. marca bo ustanovni shod, katerega se udeleže — kakor čujemo — izdelovalci sodovice cele Kranjske. Agitacija med izdelovalci je za zadrugo zelo živahna.

Novo mesto. Gospod urednik! Zadnjič sem Vam obljubil, da Vam sporočim kaj novega iz dolenjske metropole. To obljubo spolnujem s tem dopisom. Prav pa je tudi, da svet izve, kako se v naši lepi dolenjski metropoli obrtnik prezira in pritiska ob zid. Pretečeno leto sklical se je šolski odsek obrtne nadaljevalne šole v Novem mestu v posvetovanje. V omenjeni odsek voljena sta tudi dva obrtnika, vendar akoravno člana šolskega odseka — nista bila vabljena k dotičnimu posvetovanju. Zakaj, to mi ni znano. Pri posvetovanju razgovarjalo se je vzlasti o zanemarjenju šolskega obiska obrtne nadaljevalne šole trgovskih vajencev. Navada je bila dosedaj, ako je bil bodisi trgovski ali rokodelski vajenec nujno zadržan, da mu je mojster napravil listek, na katerem je potrdil, zakaj je vajenec zamudil šolo. Tudi je to popolnoma pravilno, kajti obrtniki prevzamemo večkrat kako delo 4 do 6 ur daljave od našega stalnega bivališča. Umevno je, da takrat vajencu ni mogoče obiskovati šolo. In kaj je sklenil šolski odsek v Novem mestu? Dosedanja navada, da so gospodarji z listki opravičevali vajence šolskih zamud ne velja več. Odsek je to sklenil in višje inštance so potrdile. Obrtniki so pri tem hudo prizadeti, katerkoli bo prevzel kako delo, več ur oddaljeno od svojega bivališča, v prihodnje ne bode mogel vajence seboj jemati ali pa bode moral kupiti konje, da bodo vajence vozili v pravem času v šolo in nazaj. Gospodje v šolskem odseku gotovo niso mislili na težkoče, s katerimi se mora obrtnik vsak dan boriti, kajti na nas obrtnike davkoplačevalce, ki imamo vajence, se niti toliko ni oziralo, da bi bili pravočasno o tem sklepu šolskega odseka obrtne nadaljevalne šole obvestili vse gospodarje. Pripetilo se je, da so imeli mojstri delo na deželi — več ur od svojega bivališča oddaljeni — toraj ni bilo mogoče poslati vajencev v šolo, prišedši domov, napravili so mojstri, kakor navadno opravičevalni listek naj ga nese v šolo, kajti, kakor omenjeno gospodarji niti vedeli niso za sklep šolskega odseka. Gospod ravnatelj naznanil je stvar okrajnemu glavarstvu. Okrajno glavarstvo pa je mojstre kaznovalo vsacega na globo 20 kron oziroma 48 ur zapora. To se je zgodilo v dvajsetem stoletju v dolenjski metropoli. Veliko se govori o svobodi, vendar obrtnika se dan na dan vedno pritiska ob zid. Takl vzgledi nas morajo prebuditi, da skupno stopimo in se organiziramo. Obrtnik mora večinoma plačevati najemščino. Davčno breme teži obrtnika in ga pritiska ob tla. Vendar se obrtniki pri nam v dolenjski metropoli niti toliko ne upoštevamo, da bi se bil omenjeni sklep šolskega odseka pravočasno naznanil, da smo bili vsled krivde šolskega sveta kaznovani. Sedaj naj se oglasi ljubljanski župan g. Ivan Hribar, kateri je na obrtnem shodu dne 8. decembra 1901 trdil, koliko se dela in stori za obrtni stan. Obrtniki naj se pa zavedajo in prično prijateljsko združevati. Jerebstvo naj poneha, mi pa stopimo na dan! Za vzgled naj nam tudi služijo drugi stanovi in kakor so tudi drugi stanovsko ponosni tako bodimo tudi mi obrtniki. Pomagajmo eden drugemu prijateljsko. Po nekaterih deželah naše monarhije so pričeli v tem oziru večjo akcijo, tudi pri nas je treba da prijateljsko v povzdigo naše obrtnije kaj ukrenemo.

Opomba uredništva: G. kolega v dolenjski metropoli, prav je, da ste stvar spravili v javnost, želeti je, da gg. obrtniki, povsodi kjer se kaj podobnega obrtnemu stanu nasprotujočega sklene, dotični sklep prijavijo, da svet izve kako se ravna z obrtniki.

Razstava umetnosti v Londonu vrši se letos od 15. maja do 31. julija. Dunajska občina se udeleži te razstave. Odposlala bo na razstavo album mesta Dunaja in razne druge znamenitosti.

Reklama — izposojeni dimnik. Nek trgovec v Achenu je pesnel svojo prodajalno in na reklamnih listkih upodobil. Spredaj na hiši bila je velikanska firma, zadaj hiše veliki dimnik. Vse je pričalo na podobi: tukaj je velikanska tovarna in lastnik izdeluje in prodaja domače blago. V resnici pa ima dotičnik samo v drugem oddelku hiše v Achenu svojo neznatno prodajalno. Sodišče je lastnika te prodajalne obsodilo na 500 mark globe, radi umazane reklame.

200letnica. Letošnje leto praznuje v Fürstenbergu zadruga čevljarjev, jermenarjev in sedlarjev 200 letnico. Pred 200 leti ustanovile so umejene obrti svojo zadrugo, z namenom, da pospešuje koristi svojih članov. Zadruga si je zvesta temu načelu do danes ostala. Ob tej priliki vrši se večja slavnost.

§ 59 in 60. Pretečeni teden vprašal je v državnem zboru poslanec dr. Heilinger, ministerskega predsednika, ako prememba §§ 59 in 60 obrtnega reda kmalu dobi najvišje potrjenje.

31. občni zbor zadruge krojačev na Dunaju. Leta 1870 ustanovila se je zadruga krojačev na Dunaju. Ob enem so pa tudi ustanovili in spojili z zadrugo, podporno blagajno za svoje člane v slučaju bolezni in smrti. Pretečene dni zborovala in obhajala je zadruga svoj 31. občni zbor. Zadruga šteje 1478, podporna blagajna pa 2044 članov. Bolniške podpore se je v preteklem letu izplačalo 19.804 kron, pogrebnih troškov pa 5230 kron. Invaliditentne podpore splačalo se je v preteklem letu 320 kron Cel čas obstanka zadruge izplačalo se je 470 tisoč kron podpor. Zadružno premoženje znaša 55.130 kron.

Krpanje galoš. Galoše se lahko strgajo, če stopiš na kak kamen ali na kako ostro reč. V jezi se pa potem vržejo proč, misleč, da niso več za rabo. Temu pa ni tako, marveč se lahko zakrpajo. Vzemi ne predebeli komad kavčuga, izreži ga na robu z ostrim in mokrim nožem, na mestu, kjer je galoša preotljena, kakor tudi krpo namočiti je s trpentinovem oljem in je krpo potem dati na poškodovano mesto. Zakrpano mesto dati je pod utežo, skozi 24 ur, da se krpa prilepi. Galoša bode kakor nova.

Hrvaška domača industrija je v Karlsruhe slavila prave triumfe. Razstavil je namreč na tamošnji obrtni in umetnosti razstavi predmete hrvaške domače industrije gospod S. Berger. Krasni izdelki Hrvatov so gledalce kar očarali, tako, da so bile dvorane, kjer je bilo razstavljeno hrvaško blago, natlačeno polne, med tem ko so se ostale dvorane odlikovale s praznoto.

GLASNIK.

Hrvaška slovenska delavska vzajemnost.

Sloga jači, nesloga tlači.

Kateremu zavednemu krščansko mislečemu delavcu slovenskemu ne zaigra srce veselja, če sliši govoriti o bratskih nam hrvaških delavskih somišljenikih. Osobito navdušili smo se za Hrvate o vseslovenski delavski slavnosti, kakor tudi ob našem obisku Zagreba in Karlovca, teh dveh glavnih postajank naših sobratov. Še so nam v spominu govori vrlih voditeljev hrvaške krščanske demokracije sotovarišev Zagoraca, Sirovatke, Crnkovica in druzih, katere smo imeli priložnost čuti bodisi v Ljubljani, Karlovcu in Zagrebu. Pazljivo in trezno smo zasledovali vedno delovanje naših bratskih sotrpinov za povzdigo nam skupnih načel in mirno smemo reči, da mlada hrvaška krščanska demokracija spolnuje vrlo svojo dolžnost in pridno organizuje krščansko misleče delavstvo hrvaško, akoravno ima zelo težko stališče.

Delavstvo na Hrvaškem razdeljeno je bilo namreč pred pričetkem mladega gibanja naših hrvaških sotovarišev v dva tabora. Socijalna demokracija in pa takoavana Frankova delavska stranka prežali ste pridobiti v svoje mreže hrvaško delavstvo. Obedve stranki imata tesne stike z židovstvom in seveda ste proti nastopajoči mladi krščanski demokraciji nastopili boj, ki se bije še dandanes, v katerem pridobe pa največ naša načela. Kaj je socijalna demokracija in nje težnje to ve pač vsak naš čitatelj; Frankovci so pa liberalni delavci, ki so pridjali svojemu liberalizmu nekaj za delavstvo prijaznih fraz, za delavstvo pa še ničesar storili niso in je njih glavni namen, ščititi čifutski živelj na Hrvaškem. Res je v Frankovi takozvani stranki čistega prava največ krivonosih obrezanih in neobrezanih Abrahamovih sinov. In kjer so židje, tam je udomačeno besno sovraštvo napram vsemu, kar nosi krščanski značaj in toraj tudi najbesneje sovraštvo proti krščanski demokraciji hrvaški.

Gotovo je in iz povedanega razvidimo, da bijejo naši sotovariši na Hrvaškem težji boj, kakor ga bijemo mi, ker z dvema sovražnikoma je boj naravno hujši, nego je boj le z jednim nasprotnikom. Upoštevati je nadalje tudi dejstvo, da je mažaronska vlada židom in velikemu katalu prijazna, skrajno nasprotna težnjam naših sobratov. Mažaronska vlada strogo nadzoruje delovanje naših somišljenikov in pridno konfiskuje njih glasilo, vrli list „Glas Naroda". Res, da tudi nam slovenskim socijalcem naši domači vladni krogi niso ravno prijazni, toda mi vživamo vsejedno veliko večjo politiško svobodo in širšo volivno pravico, kakor Hrvatje, vsled česar morajo vladni krogi imeti ozire in se ne umešujejo in ne zavirajo tako ljudskih teženj, kakor na Hrvaškem.

S tem podali smo splošen primerjalen pregled delovanja krščanske demokracije pri nas in na Hrvaškem. Slovenci in Hrvati imamo pri našem stremljenji . veliko skupnega, gmotno stanje našega delavstva je skoro da jednako onemu hrvaškega delavstva, vežejo nas pa še tudi druge vezi, narodno sorodstvo in tudi vera. Res je, da so nam neprijazni nemški in mažarski krogi povzročili, da smo politiško ločeni, mi Slovenci skoro zročeni milosti in nemilosti nemških pritepencev in Hrvatje mažaronski pohlepnosti. Žal, da smo ločeni tudi v slovstvenem jeziku, da piše Hrvat drugače, nego Slovenec. Toda ta razloček je tako malenkokosten, da vsak Slovenec lahko čita in tudi razume hrvaško pisane knjige in obratno.

Vse te navedene težkoče so pač res lahko ovirale dosedaj skupno naše taktiško delovanje na delavsko politiškem polji, toda zavrle ga niso. Pojavi pri sotovariših hrvaških delavcih in tudi pri nas, prisilili nas bodo na vzajemno sistematično delo na delavsko organizatoriškem polji prej ko slej, morebiti že v doglednem času. Naš čas je čas zvez, ljudij istega stanu v namen povzdige gmotnega in nravnega svojega stanja, toda te zveze morajo imeti neko vidno korporacijo, ki vodi gibanje in mu daje pravo smer. Pri nas se je že veliko naredilo, še več govorilo, toda čaka nas še ogromno delo. Ravno zato, ker želimo, da prešinejo naša načela najširše ljudske mase, želimo iskreno, naj bi se osnovalo strankarsko delavsko vodstvo krščanske demokracije na slovanskem jugu, katero naj bi vodilo s trdno roko krščansko jugoslovansko demokracijo. Ponavljamo še jedenkrat: Nujno potrebno je osrednje vedstvo za nas Jugoslovane, če hočemo, da ne bodemo nazadovali, marveč napredovali.

Kako si mislimo mi osrednje naše strankarsko vodstvo in kaj bi bila njegova naloga (delokrog) v najbližji prihodnosti in kako naj bi bilo sestavljeno. To vprašanje usojamo se po naših mislih sledeče raztolmačiti. Mi Jugoslovani potrebujemo osrednjega strankarskega vodstva zato, da bode ono vodilo naše delavsko gibanje na vsem jugu, da bode agitacija urejena za pridobitev najširših ljudskih mas v naš tabor. Ni tako pripravnega mesta zato nikjer drugod, kakor je Zagreb. Zakaj? Zagreb leži skoro da v središču našega slovanskega juga, ima prometne zveze na vse kraje in je faktično sredšče avstrijskega slovanskega juga. Sedež svoj naj bi imelo osrednje strankarsko vodstvo jugoslovanske krščanske demokracije v Zagrebu. Proti temu nobeden razumen in razsoden človek, ki računa z obstoječimi dejstvi, ne more ugovarjati. Hrvaško in slovensko delavstvo naj bi po zaupnikih imelo o stvari resno posvetovanje, ki bi naj obsegalo določitev nadaljnega taktičnega našega delovanja in ki naj bi tudi določilo delokrog strankarskega vodstva, ali pa kakor se že hoče imenovati, izvrševalnega odbora jugoslovanske krščanske demokracije. Posvetovanje naj bi se vršilo v Zagrebu in naj bi se pri posvetovanji tudi določilo kedaj in kje naj se prihodnje posvetovanje vrši. Posvetovanje moralo bi biti resno, in ne združeno s kacimi slavnostmi, pri katerih se le denar zapravlja, Določiti bi se moralo tudi število članov izvrševalnega odbora, ki naj bi nikakor ne bilo preveliko, ker preveliki odbori navadno ne delajo ničesar, ker se jeden na druzega zanaša. Glavni odbor, rekli smo, naj bi bil v Zagrebu, slovenski člani tvorili naj bi v Ljubljani, ki je središče Slovenije, svoj samostojni odsek, ki naj zvršuje sklepe glavnega odbora in naj o svojih prireditvah poroča glavnemu odboru.

Delokrog osrednjega vodstva naj bi bil: v razpravo po shodih na jeden in isti dan spraviti v razgovor vse delavstvo zadevajoče važne stvari, povzdigniti in z vsemi močmi delati na širjenje naših načel in spopolnjevati krščansko delavsko organizacijo. Na časnikarskem polji: o vseh važnih delavskih pojavih najnujnejše poročati delavskemu našemu časopisju. V „Glas Naroda" in „Glasnik" moralo bi se takoj poročati kratko in jedrnato n. pr. o stavkah, o velikih delavskih shodih itd.

Končno ne moremo si kaj, da ne bi omenjali še velevažne stvari in naloge, ki jo bomo morali izvršiti in to je, organizirati bodemo morali ženske delavke. Socijalni naš nered potisnil je tudi žensko iz kroga domače družine v boj za kruh in le logično je, da spada žensko delavstvo tudi v naš tabor. Ženstvo moramo organizirati po načelih krščanske organizacije. Delo to po naših mislih ne bode pač težko, saj so ženske, skoro da moramo priznati, odločneje, vstrajnejše in požrtovalnejše, kakor smo mi moški, kadar se za kako stvar vnemo.

Svoje stališče o teh važnih vprašanjih smo s tem najobširneje pojasnili.

Želimo, naj bi se v povzdigo koristij hrvaškega in slovenskega delavstva njemu v čast in korist vresničile in da bi nastopil kmalu čas, ko se bode čul glas; Hrvaško in slovensko krščansko delavstvo žensko in moško v slogi in jedino, kakor jeden mož zastopa krščanska načela in se po teh načelih pogumno in neustrašno bori za zboljšanje svojega nravnega in gmotnega stanja. Bog pomozi k zmagi hrvaško slovenski radnički zajednici!

Delavske drobtine.

Katoliško delavsko društvo v Ljubljani izreka tem potom stavkujočemu delavstvu v Trstu svoje simpatije in izraža obžalovanje, da je prišlo od splošne stavke do krvavih izgredov.

Hrvaška kršč. delavska organizacija. V Zagrebu pričeli bodo v najkrajšem času naši vrli somišljeniki z rednimi znanstvenimi predavanji. Prav tako! — Zadnji list „Glas Naroda" pozivlje vsa delavska hrvaška društva na naročitev „Slov. Lista". „Glas Naroda" piše: Hrvatski i slovenski radnici (delavci) su braća po krvi i jeziku, po staleži i po svojim potreboma, pa treba, da s jedne i druge strane usnastojimo oko hrrvatsko slovenske radničke zajednice." Kako bi se ta misel uresničila, o tem govorimo obširneje na drugem mestu. Na vprašanja, kje se naroči „Glas Naroda", opozarjamo vsa naša društva in posameznike, ki se zanimajo in se morajo zanimati za delovanje naših hrvaških sotovarišev, naj naslove svoja naročila pod naslovom „Uprava ‚Glas Naroda' u Marovskej ulici broj 18 Zagreb". Naročnina znaša za vse leto 6 kron, za pol leta 3. a za četrt leta 1 krono 50 h. Izgovor češ, saj ne razumemo hrvaščine, ne velja nič, ker vsak Slovenec brez vsake vaje kmalu popolno razume hrvaške liste. Samo začetkoma se mora počasi čitati.

Iz gorenjske doline. Pretečeno nedeljo sem se napotil v Jesenice, kamor me je vabilo kat. delavsko društvo. Priredilo je veselico v proslavo 25 letnice papeževanja sv. očeta Leona XIII. Vspored je bil prav izbran. Tamburaški zbor, ki ima jako dobro šolo, je udaril, in neka svečanost je legla na vse navzoče. Preč. g. A. Šinkovec je v kratkem, navdušenem govoru slikal papeža Leona XIII. kot socijalnega papeža, kot prijatelja delavcev. In stoterni klici „Slava mu!" so zaorili po dvorani. Precej za tem se je dvignil zastor, ki nam je odkril lep prizor, razsvitljen ob bengalični luči, kako se različni narodi in stanovi klanjajo velikemu Leonu. Mešani zbor je zapel papeževo himno in zastor se je moral večkrat dvigniti. Potem se je predstavljala znana Finžgarjeva igra „Indijska sirota". Ne mislim meriti igralcev in igralk s kritičnim merilom, toda to lahko rečem, da se je v obče dobro izvršila. V maski in igranju so bile dobre Ajina, Ganči in Kizma. Ganči ima lep glas, ki se bo sčasoma razvil. To dekle, menda je še šolski otrok, je igralo popolnoma naravno. Zita je bila sicer dobra, toda malo starejša bi bila lahko. Zato je bila tembolj originalna njena tovarišica Kizma, ki se je pri zahvali le preveč skrivala. Gosp. Oblak je igral prav dobro. Človek bi bil mislil, da je to kak izobražen igralec, a je, kakor se je govorilo, izmed delavskega stanu. Druge osebe so zadostovale. Utis te predstave je bil na vse navzoče res dober. In dvorana, v najnajnovejšem času prenovljena, je bila prenapolnjena radovednega občinstva. Počastil je slavnost tudi veleč. g. dekan iz Kranja A. Koblar. Iz vsega sem dobil ta utis, da Jesenice za nas niso izgubljene, ampak da so dosedaj rešene. Delavstvo se oklepa svoje duhovščine. Delavci so ukaželjni, pomislimo, da prihaja med nje celih trideset „Slovencev", koliko „Slovenskih Listov", tega niti ne vem. To je dobro znamenje in je tem večje važnosti, ker so že in bodo še Jesenice jako kritičen kraj. Naj bi se le tesno oklepalo delavstvo svojih duhovnih voditeljev in naj bi spoznalo, da imajo duhovniki srce zanje, saj se ravnajo po klicu socijalnega papeža Leona: „Ven iz zakristije!" Duševnemu voditelju mlade, toda krepko se razcvitajoče krščanske demokracije g. Šinkovcu pa kličemo z delavci vred: Živio! Ahasver.

Strokovna kršč. organizacija kovinskih delavcev se je zasnovala na Dunaju. Njen delokrog obsegal bode vso Avstrijo in bode dajala svojim članom pravno varstvo, podporo brezposelnim, pogrebno podporo in strokovne tečaje. Na osnovnem shodu krščanskih kovinarjev, govoril je tudi kot poročevalec socijalno demokratiškega lista „Kovinski delavec" sodrug Beer sledeče: „Socijalni demokratje ne nasprotujemo osnovi vaše strokovne zveze, ker iz umstvenih razlogov vaši organizaciji ni nasprotovati ne moremo. Prepričali smo se v zadnjem času, da kršč. soc. delavstvo prav odločno deluje za gospodarske preosnove in zato želimo vaši novi organizaciji veliko sreče." Tako sodi o kršč. soc. delavski organizaciji pošten soc. demokratiški voditelj in mi si bomo njegove besede zapomnili.

Strokovno društvo delavcev in delavk tobačne tovarne je imelo v nedeljo svoj redni shod. Predsednik tovariš Fineisen je otvoril zborovanje. Tajnik tov. Verovšek je poročal o zadnjem delovanju, blagajnik tov. Ogriš pa o blagajničnem stanju. Dohodkov je imelo društvo 2650 kron 84 h. Po odračunanih stroških ostane blagajni še 1432 kron 52 h. Društvo je podporno in je dalo samo zadnji teden 102 K 96 h podpore. Dr. Lampe govori potem o splošni potrebi strokovnih društev za delavski stan. Vzgledi iz Trsta, Italije in Španije nas uče, da je tudi za državo neprecenljive vrednosti, da se delavsko vprašanje mirno reši. Zato bi morala vlada strokovne delavske organizacije podpirati. Delavci imajo pa dolžnost, da se poslužujejo družabne pravice in da se združijo po strokah. Te strokovne zveze morajo v vsakem kraju obsegati vse delavstvo iste stroke. Posamezna društva morajo biti zvezana v večjih zvezah. Ne posamezniki, ampak zastopniki organizacij morajo se pogajati z delodajalcem. Kakor je delodajalec sam s seboj edin, ko zastopa svoje interese, tako mora biti edin tudi delavski stan iste stroke. Tako stopi delavstvo kot enakopraven in enakovreden faktor v javnost, ter se mora še le pogajati z delodajalcem. Izključena pa bodi politika iz strokovnih društev. Angleške strokovne zveze so pokazale, da je delavstvo najmočnejše, če se organizira po strokah. Za politično prepričanje si lahko snuje druga, politična društva. A ko se gre za čisto stanovsko korist, tam naj bodo vsi eno. Tov. Gostinčar je omenjal, kako naj društvo skrbi v posameznostih za korist svojih članov. Omenil je slučaja, da se je z delavci slabo postopalo, vprašanja zvišanje plače. Zadnji štrajk kamnosekov se je dobro obnesel, ker so se vsi držali dobro in nevpogljivo. Najboljšo strokovno organizacijo imajo sedaj tiskarji, in ta ima vso svojo moč samo v solidarnosti članov. Tudi delavci tobačnih tovarn v Avstriji se naj trdno drže! Tov. Brodar je omenil slučaj, da da se je godila delavcu krivica. Predsednik tov.

Findeisen je slednjič deloma v šaljivih besedah grajal mlačnost nekaterih udov in vzpodbujal k slogi in edinosti. V odbor je bil izvoljen tov. Žnidaršič. Sklenilo se je sklicati izreden občni zbor po Veliki noči. — Društvo šteje zdaj čez 2000 društvenikov.

Katoliško društvo za služkinje se snuje v Ljubljani.

Iz ljubljanske tobačne tovarne. Delavkam tukajšnje tobačne tovarne je bil 25. t. m. izredni dan. Obče spoštovana prejemarica Ana Bahar je vzela ta dan, po prestanih 30 letih slovo od svojih sodelavk ter šla v pokoj. Ni sicer nikake prijetnosti za tovarniškimi zidovi, a ob spominu, da je kdo tu pustil svoje najboljše moči in preživel malone vse življenje, se pa človeku vseeno milo stori, ko pride čas, da iste za vselej zapusti. Tako se je tudi ravno imenovana poslavljala s solznimi očmi od nas in od tovarniških prostorov. Pevke so zapele nekaj primernih pesmic, katerih zadnja je vse navzoče do solz ganila in katera se glasi: „Srce, britko ne žaluj — grenko žalost premaguj — kar na zemlji le živi — vse le kratek čas trpi! Vsak želi in govori, da bi bili kdaj tam združeni.“ Potem so ji sodelavke ozir. sodelavci podali mal spominek in šopek s črnožoltimi trakovi, na kojih so bile letnice vtisnjene. Nato smo si še enkrat roke podali in — draga tovarišica ostavila je tovarno za vselej. Od srca ji želimo, da bi jo Bog še mnogo let zdravo in čilo ohranil!

Sodelavke.

Nedeljski počitek v notariatskih in odvetniških pisarnah. Pravosodni minister je izdal te dni na te pisarne odlok, v katerem pravi, da v notariatskem nikjer ni govora, da bi morale biti odprte pisarne tudi ob nedeljah, ter izraža upanje, da se v odvetniških in notariatskih pisarnah uvede vsaj delni, če ne popolni nedeljski počitek.

Kršč. soc. delavska zveza na Spodnjem Avstrijskem imela bode 9. marca t. l. zborovanje, katerega se bodo udeležili vsa kršč. soc. delavska nepolitiška društva Spodnje Avstrijska. Kedaj bode pač pri nas pričela naša „Zveza“ svojo dolžnost, organizirati naša nepolitiška društva v trdno falango in s tem povzdigniti delavsko zavest pri nas?

Delavska organizacija na Nemškem. Na Nemškem štejejo protestantovska delavska društva, katerih je 509 okroglo 94.000 članov, 900 katoliška delavska društva pa štejeje 170.000 članov.

Nazadovanje socijalnodemokratiške strokovne organizacije v Avstriji. Strokovne organizacije tvorijo jedro socijalne demokracije v Avstriji, kar ni pravilno, ker strokovne zveze s politiško tendenco odbijajo drugače misleče delavstvo in zato se tako na Nemškem in pri nas vsi oni, ki si ne puste vzeti svojega verskega prepričanja, združujejo v krščanskih strokovnih društvih. V soc. dem. strokovni organizaciji ostalo je še 96.735 članov, zmanjšalo se je pa število članov za 17.371 toraj skoraj za 20.000. Glavni vrhunec dosegle so strokovne zveze v Avstriji, ko so res stremljevale brez ozira na strankarske ozire na zboljšanje delavskih razmer in plače. To se je pa poslabšalo in od leta do leta padala je strokovna organizacija v soc. demokratiško strujo, dokler se ni na graškem strankarskem shodu sklenilo, vsak član strokovne organizacije bodi tudi član politiške socijalno demokratiške organizacije. Za zboljšanje plačilnih in službenih delav. razmer stremimo, nikakor pa ne moremo in ne smemo prepustiti, da bi se pod krinko nepristranske strokovne organizacije sililo delavstvo v kako politiško organizacijo. Vsakaterega prepričanje naj nam bodi sveto. Če pa socijalna demokracija sili člane nepolitiških srokovnih organizacij v svoj politiški tabor, mora krščanska demokracija snovati lastno strokovno krščansko organizacijo. Nismo sovražniki posameznih socijalno demokratiško mislečih delavcev, ravno ker so delavci, iskreno želimo jedinstvenega delovanja tam, kjer se gre za zboljšanje delavskega stanja, sovražni pa smo načelom socijalne demoracije, ker so te po našem prepričanju škodljive in nasprotne našim načelom ker ž njimi židovski voditelji zastrupljajo s svojo „moralo“ pošteno krščansko delavstvo, hoteč mu vzeti nazore, katere uči krščanstvo. Vzrok, da peša socijalno demokratiška strokovna organizacija pri nas in na Nemškem je, kakor rečeno, ta, da se jo je zadnja leta jelo uporabljati v politiške namene in to, da se je to storilo, obžalujemo.

Bolniške blagajne v Avstriji. Leta 1890 bilo je v Avstriji 2660 bolniških blagajn in sicer 545 (20·5%) okrajnih bolniških blagajn 1427 tovarniških (53·6%) 3 stavbene, (0·1%), 632 zadružnih (23·8%) in 53 (2%) društvenih bolniških blagajn. L. 1899 bilo je pa 2916 bolniških blagajn in sicer okrajnih 570 (19·6%), 1343 tovarniških (46·1%), 4 stavbinske (0·1%) 864 zadružnih (29·6%) in 135 (4·6%) društvenih bolniških blagajn. Zavarovanih na slučaj bolezni bilo je 1890 leta 1,548.825 in 1899 leta 2,442.333 članov. V vsem tem času znašali so dohodki vseh avstrijskih bolniških blagajn 344,153.000 kron. izdatki pa 318,532.000 kron. Znošajo toraj 25,721.000 kron skupno rezervni zakladi vseh bolniških blagajn. Leta 1899 bilo je (41·4%) bolniških blagajn pasivnih, povprečno pa je bilo v vsem desetletju pasivnih 28·2% bolniških blagajn. Med pasivnimi je največ tovarniških bolniških blagajn in pa lahonske okrajne bolniške blagajne.

Katoliška društva rokodelskih pomočnikov imajo svoje generalno predsedstvo v Kolinu, katero je o vsej zvezi izdelalo statistiko in o tej se tudi nekaj podatkov poročalo širši javnosti. Vspeh delovanja kat. rokodelskih društev je jako povoljen in kakor povdarja generalno predsedstvo, veliko delo blagega ustanovnika kat. rok. društev prerano umršega Kolpinga v zadnjih desetletjih nikakor ni nazadovalo, marveč napredovalo in sicer vstrajno in mirno se razvija delovanje kat. rok. društev. Aktivnih članov (rokodelskih pomočnikov) štela je zaveza zadnji čas 68.911, izvanrednih (častnih) 95.880, skupno je toraj pod staro čestito Kolpingovo zastavo zbranih 164.791 katoliških rokodelcev. Lastne rokodelske dome ima 285 društev in kar se tega tiče, se s tako velikim številom lastnih društvenih domov ne more ponašati nobena druga socijalna organizacija. Tudi poročilo o bolniških varčevalnih blagajnah kat. rokodelskih pomočnikov je povoljno in mora razveseliti vsacega zavednega prijatelja kat. rok. pomočnikov. Samo v zadnjem desetletju vloženo je bilo v to blagajno nad 25,000.000 kron. Mi iskreno želimo bratski nam organizaciji, pod katero gostoljubno streho smo tudi mi prvič l. 1894. javno nastostopili, tej prekrasni ustanovi blagega Kolpinga se nadaljni prospeh za povzdigo versko nravnega in gmotnega stanja vrlih rokodelskih pomočnikov. Bog živi pošteno rokodelstvo!

Delavska strokovna organizacija v Ameriki je imela pred kratkem svoje 12 letno redno zborovanje. Zastopanih je bilo 224 organizacij (zavez) z nad 300 zastopniki. Osrednja zveza, ki se imenuje „Federation of Labour“ šteje 950.000 organiziranih delavcev. Predsednik ji je Samuel Gompers, najvažnejši in najuplivnejši delavski voditelj amerikanski in odločen sovražnik socijalne demokracije, katere načela pravi, da so skrajno smešna, ker so neizpeljiva. Izven „Federation of Labour“ so v Severni Ameriki še sledeče delavske organizacije: krojači 2100, litografi 2100, zidarji 39.000, štukaterji 7000, kamnoseki 10.000, izdelovalci zabojev 5500, izdelovalci glasovirjev 7700, mašinisti na ladjah 6000, mašinisti strojevodij na lokomtivah 37.000, lokomotivni kurjači 39.000, sprevodniki 25.600, osobje uporabljeno pri železniških vlakih 46.000, železnični čuvaji 15.000, pismonoše 15.000 članov. Knights of Labour in še neke m manjše strokovne organizacije štejejo 191.000 članov. Skupno je toraj z največjo „Federation of Labour“ 1,400.000 organiziranih delavcev v Severni Ameriki. Leta 1901 zvišalo se je število članov pri vseh severno amerikanskih strokonih društvih za 364.410 delavcev. Kongresa „Federation of Labour“ se niso vdeležile vzhodne strokovne zaveze železničarjev in rudarjev, ker je bilo nekaj taktiških nesporazumljenj. „Dohodki „Federation of Labour“ znašali so leta 1901 115.220 dolarjev (483.924 kron), stroški pa 118.708 dolarjev (498.573 kron 60 h). Zaveza vodila in izvojevala je veliko stavk. Primanjkljaj pokril se je iz rezervnih zakladov.

Krščanska demokracija na Laškem. Liberalni listi so zadnji čas o tem vrgli v svet razne neresnice, češ, da hoče rimska stolica krščansko-demokratično gibanje zatreti. Stvar je pa v resnici ta: Na čelu katoliškemu gibanju na Laškem stoji „Opera dei congressi“, katera ima v Rimu svoj osrednji odbor, potem pa provincijalne, škofijske in župnijske odbore. V te odbore so se volili večinoma stari zaslužni možje, ker se je ta izvolitev smatrala vedno za čast. Saj se pri nas tudi tako godi, da se volijo pri velikih shodih taki odbori, ki imajo zveneča imena, a ne delujejo. Zato se je začelo mlado demokratično gibanje razvijati po Italiji čisto neodvisno od središnjega odbora. Mnogoštevilnih ljudskih društev, ki so jih mladi demokratje ustanovili, niso hoteli priznati pri „Operi dei congressi“. Da bi tu naredil red, je izdal kardinal Rampolla znano navodilo, v katerem združuje krščansko demokracijo z „Opero“. Ena tretjina v vsakem novem odboru mora odstopiti, in demokratje vstopijo v organizacijo „Opere“ in volijo nove odbornike. S to modro naredbo je kardinal Rampolla združil stari konservativni element z mladim naprednim naraščajem in tako zedinil italijanske katoličane obeh smeri v eno stranko. To liberalce jezi, in zato zavijajo zopet dejansko resnico. Sicer pa njihova jeza le kaže, da je Rim — pametnejši od liberalcev.

Slovenci!

Do 5. marca je še čas pristopiti k družbi sv. Mohorja. Naj nobeden Slovenec ne zamudi vpisati se v to družbo! Za 1 goldinar dobi vsak ud šestero krasnih knjig. Čim več se bo nas združilo, tem večja bo korist, ki jo bo naš narod od družbe imel! Kdor se torej še ni oglasil, stori naj to takoj! Zavedni Slovenci, agitirajte med ljudstvom, da se v velikem številu vpiše mej ude družbe sv. Mohorja. Vsi poverjeniki vstrajno na delo!

Listnica uredništva. Vsi ostali dopisi radi nedostajanja prostora pridejo prihodnjič na vrsto.

Novo urejena

prva hrvatska tovarna žaluzij, rolet, lesenih in železnih zatvornic (žaluzij) in kartonažev

G. Skrbić

Ilica 40 Zagreb Ilica 40

ustanovljena 1889

priporoča svoje na glasu solidne, točne in cenene

domače proizvode

odlikovane z največjimi odlikovanji.

Moderni stroji! Brez konkurence!

Ceniki gratis in franko. 14 12—1

Popravila točno in ceneno.

Sukneno blago

za spomladanske in letne obleke

v največji zalogi

pri 17. 18—1

R. Miklauc

Ljubljana, Špitalske ulice št. 5.

O zelo nizkih cenah in lepih vkusnih vzorcih se lahko vsakdo prepriča.

Gostilna TRAUN

Gince, Tržaška cesta št. 3

priporoča naslednja vina:

Rudeče istrijansko	leta	1901	24	kr. liter
Črno	„	„	28	„ „
Rumeno	„	„	28	„ „
Teran	„	„	36	„ „
Rumeno hrvatsko	„	1900	40	„ „
Rebula goriška	„	1901	40	„ „
Cviček dolenjski	„	1900	44	„ „
Rumeno staro štajersko	„	1898	48	„ „
Pivo Puntigamsko			20	„ „

istotako po najnižji ceni buteljska vina, kakor: **Refoška, Marsala, Muškatelec, Wermouth, Ribezel, Graševina** in **Šampanjec.**

Dobivajo se tudi **mrzla in gorka jedila** po najnižji ceni. 11 5—5

Pozor! Pozor!

V sredo, dne 5. marca

bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“

ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!

Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.„

Pozor! Pozor!

Prijatelj! Kje se toči najbolj naravno in najcenejše vino?

V hiši, kjer je bilo poprej **„Uradniško konsumno društvo“** poleg **Francovega nabrežja!** Toči ga

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x—6

Istrsko, belo,	liter	po	**28 kr.**
„ črno,	„	„	**28** „
Cviček	„	„	**32** „
Bizelsko, rudeče,	„	„	**36** „
Rebula	„	„	**40** „

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina pri litru **2 kr. ceneje.**

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke **J. Spreitzer**

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborno urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49—6

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: **Valjični zastori — Železne konstrukcije — Vodne sesalke Napeljevanje vodovodov.**

Napravlja **troškovnike in načrte** po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštnine prosto.

Vse poprave

izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Prodaja stavbišč

12 5—5

Zemljišče, ki meri 13.382 □ sežnjev, najlepše lege za stavbišča stanovanj, na okrajni cesti Glince-Podrožnik in na mestni meji Glince-Rožna dolina, tikoma na novo projektovane ceste za c. kr. tobačno glavno tovarno proda v manjših in večjih parcelah □ seženj od gld 1·— do gld. 2·50.

JANKO TRAUN, Glince pri Ljubljani.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg štev. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverte s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Vinotoč

Stolni trg 1.

Že točenim vrstam vina dodal se je danes še:

Vizelec najbolje kakovosti liter 40 kr.

10 x—5 Toči se:

v delavnikih od 8.—1. in 4.—7. ure;

v nedeljah in praznikih od 8.—1. ure.

Za nakupovanje **spomladanskega in letnega blaga za obleke v največji izberi in najnižji ceni** se priporoča

Anton Schuster

Ljubljana — Špitalske ulice štev. 7.

Uzorci na zahtevanje poštnine prosto.

Odgovorni urednik: Ivan Štefè. Izdajatelj: Konzorcij „Slovenskega Lista“. Tisek Zadružne tiskarne v Ljubljani.